



Nuorten näköistä turvallisuutta – monialaista yhteistyötä nuorten turvallisuuskokemuksen edistämiseksi

Nuorten Suomi ry toteuttaa Nuorten näköistä turvallisuutta -hanketta Itä-Suomessa Pohjois-Savossa, Pohjois-Karjalassa sekä Etelä-Savossa. Tavoitteena on laajentaa turvallisuustoimijoiden ymmärrystä nuorten turvallisuuskäsityksestä, vahvistaa nuorten osallisuutta turvallisuustoimijoiden työssä sekä lisätä moniammatillista yhteistyötä niin turvallisuustoimijoiden kuin nuorisolan ammattilaisten välillä. Tarkoituksena on myös kasvattaa nuorten turvallisuuspääomaa ja kokonaisturvallisuuden tunnetta nuorten omaa toimijuutta lisäämällä.

Nuorten näköistä turvallisuutta -hankkeen taustalla on Nuorten Suomen tekemä työ opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittaman 2022-2024 aikana toteutetun Kohti nuorten hyvinvointialueita -hankkeen parissa. Tämän valtakunnallisen hankkeen aikana hyvinvointialueiden eri toimialoja on tuettu nuorten osallistamisessa ja vaikuttamismallien käyttöönotossa. Yksi näistä toimialoista on pelastustoimet. Nuorten näköistä turvallisuutta -hankkeen pohjana hyödynnetään Nuorten Suomen aiemmin tekemää työtä ja kehitetään nuorten osallisuutta laajemmin moniammatillisesti eri turvallisuustoimijoiden työssä.

Uutta näkökulmaa monialaisessa yhteistyössä

Nuorten näköistä turvallisuutta-hanke on monialaisen työn näkökulmasta mielenkiintoinen, sillä turvallisuustoimijoiden ja vielä kohdennetummin pelastusalan toimijoiden ja nuorisolan toimijoiden yhteistyö ei ole kovin näkyvää tai sitä ei juurikaan ole. Toki pelastusala itsessään tekee laajasti nuorisotyötä, esimerkiksi vapaapalokuntien nuorisotoiminnassa. Lisäksi Nou hätä-kampanja toteutetaan 8. luokkalaisille ja se tavoittaa vuosittain huikeat 40 000 nuorta. Lisäksi Liikenneturvan kanssa on yhteistyössä Punainen Liitu-konsepti ja palokuntakohtaisesti tehdään kouluvierailuja.

Pelastusalan toimijat osallistuvat kuitenkin hyvin harvoin esimerkiksi Nuorisolain 9 § mainittujen kunnallisten monialaisten ohjaus- ja palveluverkostojen toimintaan. Havaintojemme mukaan yhteistyötä ei tehdä konkreettisesti, ainakaan nuorten osallisuuden vahvistamisen saralla - josta tätä asiaa tarkastellaan hankkeesta.

Pelastusala ja nuorten osallisuus -onnistunutta vuoropuhelua vai yksisuuntaista viestintää?

Nuorten näköistä turvallisuutta-hankkeen työntekijät ovat ensimmäisen hankevuoden aikana tavanneet pelastustoimijoita, sekä laatineet ja toteuttaneet kyselyn, jotta saataisiin parempi ymmärrys siitä, miten pelastustoimijoiden keskuudessa nähdään nuorten osallisuus, kuuleminen ja turvallisuustoimijuus. Yhtenä havaintona on, että turvallisuustoimijoiden

nuorille kohdistuva työ on pääosin yksisuuntaista. Nuorille viestitään turvallisuudesta, mutta nuorten näkemyksiä ei järjestelmällisesti kerätä ja hyödynnetä turvallisuusviestinnän kehittämisessä tai suunnittelussa. Myöskään nuorten vaikuttamisen rakenteita ja -kanavia ei tunnisteta.

Kysely pelastustoimijoille on vahvistanut käsitystä nuorten osallisuuteen liittyvän koulutuksen tarpeellisuudesta ja halusta saada lisää koulutusta nuorten kohtaamiseen. Hanke tarjoaakin turvallisuustoimijoille kohdennettua Kohti osallisuutta! -koulutusta. On ollut ilo todeta, että pelastustoimijoilla on aito halu saada aiheesta lisää tietoa ja vahvistaa omaa osaamistaan nuorten kohtaamisessa ja osallisuuden lisäämisessä.

Varsinkin pelastustilanteessa kysymys on hyvin suunnitellusta ja harjoitellusta toimintakokonaisuudesta, jossa jokaiselle on selkeä rooli ja tehtävä, ja tuollaisessa tilanteessa ihmisen kohtaaminen voi olla hengenpelastamista. On mielenkiintoista pohtia, miten erilaista kohtaamisen ammattitaitoa vaaditaan eri tilanteissa. Nuorisotyön kohtaamisissa pyritään yleensä vahvistamaan nuoren omaa toimijuutta ja kriittistä ajattelua. Kriittistä ajattelua tarvitaan, kun kaveri esimerkiksi yllyttää painamaan kaasua tai kiipeämään katolle. Nuorisoalalta ja pelastustoimesta löytyy näin ollen yhteinen tavoite - nuorten turvallisuustoimijuuden vahvistaminen.

Mitä nuoret ajattelevat turvallisuudesta?

Pelastustoimijoiden kyselyn rinnalla on otettu selvää, mitä nuoret ajattelevat turvallisuudesta ja mistä asioista nuoret mieltävät turvallisuuden koostuvan.

Nuoret kuvaavat moninaisesti turvallisuutta. Nuoret kokevat, että turvallisuus ei ole vain fyysistä suojautumista, vaan siihen liittyy myös mielenterveys, vuorovaikutus, käyttäytyminen ja tunne turvassa olemisesta. Monet nuoret korostavat, että turvallisuuden tunne syntyy myös toisten ihmisten läsnäolosta, yhteisöllisyydestä ja luottamuksesta. Kun taas turvattomuuden tunne liittyy vahvasti hallinnan, ennakoitavuuden ja luottamuksen puutteeseen – niin ympäristöön, ihmisiin kuin tilanteen hallintaan nähden.

Nuorten vastauksista välittyi selvästi, että turvallisuus nähdään kokonaisvaltaisena hyvinvoinnin osana. Nuorilta nousee vahva toive siitä, että turvallisuuteen liittyviä teemoja käsiteltäisiin kouluissa ja nuorten eri toimintaympäristöissä enemmän, käytännönläheisemmin ja monipuolisemmin. Nuoret toivovat:

- Laajempaa ymmärrystä turvallisuudesta (fyysinen, psyykkinen ja digitaalinen),
- Osallisuutta ja vastuuta, sekä
- Tunteen siitä, että heidän turvallisuutensa on oikeasti tärkeä asia.

Nuorten vastauksista nousee esiin vahva viesti siitä, että aikuisten tulisi kuunnella, ymmärtää ja olla aidosti läsnä, kun nuoret puhuvat turvallisuuteen ja turvattomuuteen liittyvistä kokemuksistaan. Moni nuori kokee, että aikuiset vähättelevät heidän tunteitaan tai eivät

ymmärrä, millaisia uhkia ja paineita nykypäivän nuoret kohtaavat – erityisesti digitaalisessa ympäristössä ja omassa arjessaan. Aikuisten tulisi myös ymmärtää, että nuoret eivät ole vielä nähneet maailmaa samalla tavoin kuin aikuiset, niin asiat saattavat tuntua turvattomilta ihan uutuuttaan.

Nuoret kuvaavat myös sitä, että he toivovat saavansa olla nuoria, ettei heidän tarvitsisi huolehtia aikuisten huolia, kuten sitä onko kotona ruokaa tai rahaa maksaa laskut. Yhtä lailla nuorten vastauksissa tulee esiin moninaisuuden hyväksyminen ja kohdatuksi tulemisen tarve, juuri sellaisena kuin on, yksilönä ja tasavertaisena yhteiskunnan jäsenenä.

Toimintasuunnitelma vuodelle 2026

Pohjois-Savon maakunta on ottanut kiitollisena vastaan Nuorten näköistä turvallisuutta-hankkeen. Pelastuslaitoksen kanssa käytyjen yhteistyökeskustelujen pohjalta keväällä 2026 jatketaan Kohti osallisuutta-koulutusten järjestämistä pelastusalan toimijoille sekä tiivistetään tiedonkulkua nuorten turvallisuudesta verkostotapaamisilla. Monialaisen työn varmistamiseksi Kuopioon järjestetään syksyllä 2026 monialainen seminaari, jota valmistellaan niin kuntien, järjestöjen kuin hyvinvointialueen kanssa yhteistyössä.

Nuorille on tässä vaiheessa suunniteltu toteutettavaksi Erätauko-keskustelukiertue järjestöyhteistyössä sekä kohdennettuja tilaisuuksia kuten paneelikeskusteluja turvallisesta yhteisöstä. Nuorten työpajoilla toimivien nuorten kanssa on suunniteltu järjestettäväksi heille kohdennettu Turvallisuutta! -työpaja. Lisäksi loppuvuodesta 2025 julkaistu Turvallisuustoimijaksi! -peli Seppo.io-alustalla tarjotaan uudestaan pelattavaksi nuorille toimintavuoden 2026 aikana.

Nuorten turvallisuuskäsityksestä haetaan myös synergiaa Savon koulutuskuntayhtymän (SAKKY:n) opiskelijakuntatoiminnan kautta. Yhteistyösuunnittelu on parhaillaan käynnissä ja konkretisoituu tammikuussa 2026.

Hankkeen toiminta on koko ajan vuorovaikutuksessa alueen toiveisiin ja tarpeisiin nuorten turvallisuus aiheen ympärillä. Hankesuunnitelmaan on jätetty väljyyttä, että myös uusille ideoille on tilaa, kuitenkin niin, että toiminnan keskiössä on nuorten osallisuus ja vuorovaikutus pelastustoimen ja nuorisoalan välillä.

**NUORTEN
SUOMI**